STOCKHOLMS POLIS

DETEKTIVAFDELNINGEN.

№ 467 13 D I
1917.

Rapport.

Bil. 3.
№ 189.

Tors- dagen den 14 juni 1917

Ang.

Skoutelsky, Josef Isaakowitsch.

Tisdagen den 5 juni 1917 klockan ½3 eftermiddagen skulle, enligt vad känt hade blivit, herr statsministern i Riksdagens andra kammare besvara vissa av två kammarens ledamöter framställda interpellationer. Då det med anledning härav kunde antagas, att demonstrationer skulle förekomma, hade från polismyndighetens sida vidtagits åtskilliga åtgärder till förhindrande dels av att Riksdagens förhandlingar blevo störda, dels ock av att ordningen och säkerheten störtes. Sålunda hade polismanskap utbeordrats för att avstänga planen framför Riksdagshuset samt för att förhindra, att folkmassor där samlades. Särskilt hade vid norra ändan av Norrbro utposterats ett flertal polismän jämte militär för att hindra folkmassor att tränga in på Norrbro. Dessutom hade ett stort antal polismän utposterats å Gustaf Adolfs torg för att där hålla eventuellt anryckande folkmassor i cirkulation, varjämte, för att hindra att allt för mycket folk samlades å torget, poliskedjor anbringats vid bland annat följande ställen, nämligen

på Strömgatan vid Drottninggatan;
på Drottninggatan vid Fredsgatan;
på Jakobsgatan vid Malmtorgsgatan;
på " " Regeringsgatan;
på Arsenalsgatan vid Jakobstorg
på Strömgatan vid Kungl. Operan.

I den folkmassa, som under hand vid ifrågavarande tillfälle samlades å Gustaf Adolfs torg, blev ~~tyske~~ (ryske) undersåten, skrädderiarbetaren och mosaiske trosbekännaren Josef Isaakowitsch Skoutelsky anhållen för våld å i tjänsteutövning stadd polisman samt under omständigheter, som skola härnedan närmare angivas.

För att närmare klarlägga situationen å torget och angränsande platser före, under och efter Skoutelskys anhållande torde emellertid följande få till en början anföras.

Undertecknad, som infann sig å torget klockan 1.45 eftermiddagen och därefter därstädes kvarstannade till klockan ½7 eftermiddagen, har uti ifrågavarande avseende iakttagit följande.

Redan vid klockan 2-tiden eftermiddagen hade folk börjat strömma in på Gustaf Adolfs torg, som så småningom fyllts med folk. Gott om utrymme hade dock hela tiden funnits å torgets norra och östra sida. Vid olika tillfällen hade folk i ordnade tåg inkommit på torget. Folkmassorna hade av de å torget talrikt utposterade polismännen erhållit uppmaningar att cirkulera. I allmänhet hade dock folket icke ställt sig dessa tillsägelser till efterrättelse, utan i stället trängt på fram mot Norrbro, så att i närheten av denna stora folkskaror packat sig samman. Redan tidigt hade Norrbro avspärrats för trafik av den där posterande polis- och militärstyrkan. Från folkmassorna hade hela tiden gliporð tillkastats polismännen, varjämte svordomar och hotfulla yttranden ideligen haglat över dem, som dock synts helt oberörda härav. I den

mån tiden framskridit, hade folkmassans hållning blivit allt mer hotande. Höga rop såsom: "framåt bara", "nu storma vi bron" hade vid flere tillfällen förnummits. Särskilt hade folkets hållning varit hotande, då spårvagnarna på linierna 2 och 5 passerat torget. Sålunda hade kontaktbyglarna på nästan alla spårvagnar dragits ned, varigenom vagnarna bringats till stopp. Skrän och tjut samt visslingar hade höjts från folkmassan samt upprepade anlopp gjorts mot poliskedjan vid Norrbro. Då oväsendet allt mer tilltagit samt folkmassan trots upprepade tillsägelser icke kunnat förmås till tystnad och att draga sig undan brons omedelbara närhet, hade klockan mellan 3 och 3.30 av polismän till häst och till fots först den på östra hälften av torget stående folkmassan fösts tillbaka i riktning mot Arsenalsgatan och Kungl. Operan. Medan den ridande polisstyrkan varit sysselsatt härmed, hade undertecknad, som då befunnit sig vid avstängningskedjan vid Norrbro, från den å torgets västra hälft invid bron stående folkmassan hört uppmaningar att "storma bron", samtidigt varmed undertecknad iakttagit, att det närmast bron stående folket sträckt upp armarne och hukat sig ned såsom för att taga sats samt rusat fram några steg mot poliskedjan, allt under rop "nu storma vi", "framåt bara". De vid bron stående polismännen hade ögonblicket därpå dragit sablarna samt drivit tillbaka folket. Strax därefter hade ryttarna kommit till hjälp samt folket drivits ned mot Strömgatan och upp mot Fredsgatan. Undertecknad hade erhållit den uppfattningen, att folkmassan, därest polismännens ingripande icke skett så snabbt som det gjort, skulle hava brutit avstängningskedjan och rusat emot militärens bajonetter. Ingripandet hade förefallit vara en nödvärnsåtgärd. Torget hade därefter så småningom rensats från folkmassorna. Härunder hade ett flertal stenar kastats mot polismännen samt folket uppträtt synnerligen trotsigt och tredskande mot polisen. Redan innan ingripandet mot den folkmassa, som på sätt ovan anförts sökt storma bron, företagits, hade från den kring Gustaf II Adolf:s

statyn befintliga folkhopen kastats en större platta av något slags kalksten, som slagit ned i gatan omedelbart intill undertecknad samt mot gatan splittrats i flere delar. Det hade dröjt flere timmar innan lugnet och ordningen blivit återställda.

För att ytterligare utreda situationen vid tillfället hava hörts

poliskommissarien Gabriel Lago Verner Ekström ,

överkonstaplarna Carl Jakob Andersson, Johan Erik Carlén och Gustaf Henrik Lindmark, inspektionskonstaplarna Karl Teodor Hjelm och Per Persson, konstaplarna n:r 348 Kristian Lindell och n:r 451 Karl Gustaf Källström, vice häradshövding Albert Broomé och ingeniören Axel Gustaf Sandstedt.

Dessutom äro ett flertal andra polismän vittnen till tilldragelserna, varjämte ett flertal civila personer själva hos undertecknad anmält sig vilja vittna i saken. Dessa äro ännu icke hörda.

Poliskommissarien Gabriel Lago Verner Ekström, som hörts av undertecknad, har berättat följande:

Ekström hade enligt honom given order varit närmaste befälhavare för de polisstyrkor, som haft till åliggande att avstänga Gustaf Adolfs torg och att upprätthålla trafiken och ordningen på torget. Han hade utsatt avstängningskedjor på härovan omförmälda platser samt givit order om att avstängningarna skulle börja efter det särskild tillsägelse genom bud givits därom. Dessutom hade framför mynningen av Norrbros norra ända varit uppställd en kedja av polismän, vilka jämte bakom kedjan utposterade militär hade order att hindra allmänheten framkomma över Norrbro till Riksdagshuset. I enlighet med utfärdade bestämmelser hade avdelats 20 konstaplar att leda körtrafiken och särskilt spårvägstrafiken över Gustaf Adolfs torg, varjämte 30 konstaplar voro indelade att, allt

efter det allmänheten anlände till torget, genom "kedjor" föra folkmassan mot Arsenalsgatan och Strömgatan österut samt genom tillsägelser att cirkulera förhindra stockninger. Till biträde åt dessa konstaplar till fots, vilka stodo under erforderligt befäl, funnos i reserv beridna polismän, vilka dock icke användes för nu omnämnda ordnande av kör- och gångtrafiken. Körtrafiken över torget hade upphållits till klockan 13-tiden eftermiddagen, då den måst inställas. Spårvagnstrafiken hade fortgått till efter klockan 3 eftermiddagen och hade sannolikt kunnat fortgå under hela tiden, om ej stora hopar av yngre manspersoner med våld hindrat spårvagnarna - vagn efter vagn - att komma fram, något som föranlett stockning. Samtidigt med körtrafikens avstängande hade jämväl gångtrafiken på Strömgatan mellan torget och Drottninggatan avstängts. Vid klockan 2-tiden eftermiddagen hade den första skaran demonstranter i marschordning inkommit på Gustaf Adolfs torg samt, sedan den funnit vägen över Norrbro stängd, och i anledning därav stannat, blivit av polismännen genom upprepade tillsägelser uppmanad att ej stanna utan gå vidare österut åt Arsenalsgatan. Med ett följande tåg, vilket i likhet med det föregående kommit från Fredsgatan, hade förfarits på samma sätt. Det hade genast konstaterats, att demonstranterna i allmänhet varit ovilliga att ställa sig polisens tillsägelser till efterrättelse och större skaror av tydligen yngre oroselement hade under högljudt oväsen och hotfulla åtbördor samt förnärmande tillmälen mot polismännen trängt allt längre fram mot Norrbro, men upprepade gånger trängts tillbaka av polisen. Denna folkets ådagalagda fientliga stämning mot ordningsmakten och demonstranternas underlåtenhet att efterkomma givna tillsägelser hade medfört att folket trängde sig våldsamt fram till spårvägsspåren. Här hade allehanda ofog bedrivits under skrik, hotelser och svordomar. Då hade folket fattat tag i linorna till byglar-

na, huggit fast i spårvagnarna samt ställt sig hindrande framför vagnarna. Angreppen mot spårvagnstrafiken hade tydligen i första hand varit riktade mot passagerarna. För att hindra folket från att skada spårvägspassagerarna, hade polismännen nedlagt ett kraftigt arbete på spårens rensande från de påträngande folkmassorna, vilket skett utan att den ridande polisstyrkan använts för ändamålet, med undantag av en kort stund vid början av uppträdet. Något hinder i spårvägstrafiken hade icke behöft uppkomma, därest folkmassan efterkommit polismännens tillsägelser, ty gott om utrymme hade funnits å torgets norra och östra delar. Ekström hade nämligen klockan 3 eftermiddagen åtföljd av konstaplarna n:r 348 Lindell och n:r 451 Källström gjort en rond över sagda delar av torget och därunder iakttagit, att åt nämnda delar torget till en tredjedel icke varit upptaget av annat än enstaka gående och stående personer. Emellertid hade oväsendet tilltagit och enskilda polismän jämväl våldförts eller hotats av våld, i det att stenar kastats mot polis- och militärkedjorna vid Norrbro. Nu hade polisbefälet funnit nödvändigt att driva folket tillbaka från avspärrningskedjorna vid Norrbro och rensa torget. Strax innan order härom givits hade Ekström företagit ovannämnda rond runt torget samt i sammanhang med denna givit order om att tillopps-gatorna till Gustaf Adolfs torg skulle avstängas jämväl för gående. Klockan 3.5 hade Ekström fått besked om att ordern vore delgiven. För att bereda ännu större utrymme på torget för dem, som uppehöllo sig på västra sidan av torget invid Norrbro och utefter spårvägsspåren, hade order givits till ryttarne att först skingra den del av allmänheten, som uppehölle sig å torgets östra hälft österut genom Arsenalsgatan och Strömgatan. Detta avlägsnande hade försiggått utan vidare svårigheter. Medan de ridande polismännen varit sysselsatta härmed hade Ekström iakttagit en sådan rörelse i den å västra hälften invid bron kvarlämnade folkmassan, som tydde på, att den ämnade begagna sig av polisryttarnas frånvaro

för att spränga polis- och militärkedjorna vid bron. I anledning härav hade Ekström tillsport hopat polismännen att passa på. Omedelbart därpå hade Ekström sett många av de främre i folkmassan huka sig ned, färdiga till språng, och ögonblicket därefter rusa fram mot Norrbro. Polismännen hade genast dragit sina sablar och kastat de framrusande tillbaka, kraftigt tillropande dem att skingra sig. De ridande konstaplarna, som av skriken och ropen från den framstormande människohopen bemärkt vad som tilldragit sig, hade kommit den underlägsna fotstyrkan till hjälp samt drivit tillbaka folkmassan på västra sidan av torget, dock icke kraftigare än omständigheterna kräft, särskilt i betraktande av att massans hela uppträdande synts varit inriktat på att tilltvinga sig tillträde till riksdagsplanen genom att med våld spränga polis- och militärkedjorna. Under nu nämnda tillbakaträngande af folkmassan hade sten kastats från Malmtorgsgatans mynning och från nybygget vid Gustaf Adolfs torg, av vilka stenar några polismän träffats. En dragkärra, som stått i mynningen av Fredsgatan, hade av folket skjutits framemot och på ryttarnes hästar tydligen för att skada dessa och om möjligt få ryttarna att falla av. Lämpor och föreställningar, som Ekström upprepade gånger givit, hade varit utan verkan. När polisen uppmanat folket att "cirkulera" eller avlägsna sig, hade svarats: "cirkulera, vad är det för något? Vi stå kvar här". Dylika uppmaningar till folket att "skingra sig",att "avlägsna sig" ,att "icke stanna utan cirkulera" hade före torgets utrymmande givits under minst en timmes tid, men blott bemötts först med likgiltighet, sedan med öppet trots och hån samt förolämpningar. Hade folket lyttt polisen, så hade fullt utrymme för detsamma och spårvägstrafiken funnits.

Överkonstapel Carl Jakob Andersson, som hörts av detektivkommissarien Victor Hassler, har berättat följande:

Tisdagen den 5 dennes hade Andersson till klockan 1 eftermiddagen beordrats till Arvfurstens palats i och för väntade demonstrationer vid Riksdagshuset. Kort därpå hade Andersson med 8 man utposterats å Fredsgatan vid Drottninggatan för att vid behov och efter order avstänga vid östra sidan av Drottninggatan. Efter bortåt en timme hade körtrafiken avstängts, men fottrafiken hade fått fortgå. Folk hade under tiden strömmat mot torget. Redan i början hade ett tåg på omkring 200 personer dragit Fredsgatan fram till torget. Senare hade ett ännu större ordnat tåg, kanske 700 à 800 personer, kommit tågande till torget. Allt hade gått tyst och lugnt. Andersson hade även haft i uppdrag att hålla känning med torget, varför han en och annan gång gått dit framåt. Sedermera hade efter erhållen order jämväl gångtrafiken avstängts. Andersson hade hört skrän från torget åt Norrbro redan innan avstängningen skedde. Sedan Fredsgatan avstängts, hade en del av folkhopen, som hindrats att komma fram och samlat sig där på platsen, kastat gåpord mot polismännen. Något våld hade dittills icke förövats, och förhöll sig folkhopen jämförelsevis tyst. Sedan polisen börjat rensa torget, hade folk pressats in på Fredsgatan ända fram till avstängningen, och en del hade gått utom avstängningen. Härunder hade två något så när ordnade tåg dragit i väg från torget Drottninggatan norrut. Från torget hade under tiden skrik och skrän hörts. Något våld från folkmängden hade Andersson icke iakttagit och ej heller någon stenkastning. Enstaka hurrarop hade höjts på platsen. I slutet av rensningen av torget hade ridande polismän varit med ända in på Drottninggatan och även företagit rensningar där. Folkmängden hade visat sig trotsig. Allt emellanåt hade folkmängden, särskilt då stor trängsel uppstått, av polismännen uppmanats att skingra sig. Slutligen då torget rensats och folket tunnat av å Drottninggatan och Fredsgatan

västerut, hade trafiken öppnats. Då hade emellertid folk återigen börjat strömma mot torget, varför Fredsgatan vid Drottninggatan under en kort stund ånyo avspärrats. Detta hade varat ungefär en halv timme, varunder folket till det mästa körts i väg. Efter detta hade endast enskilda grupper samlat sig å torget och angränsande gator.

Inspektionskonstapeln Karl Theodor Hjelm, som hörts av detektivkommissarien Victor Hassler, har berättat följande:

Tisdagen den 5 dennes hade Hjelm, enligt order, klockan 1 infunnit sig i Arffurstens palats i anledning av väntad demonstration utanför Riksdagshuset. Vid 2-tiden eftermiddagen hade Hjelm och ett antal konstaplar bildat kedja från Gustaf Adolfsstatyn snett över torget till sydvästra hörnet av Operan, med order att söka förmå det samlade folket att cirkulera. Detta hade gått för sig en stund, men slutligen hade det blivit så tätt med folk på ömse sidor om poliskedjan, att polismännen icke kunnat uträtta något nämnvärt. Ända från början hade gläpord haglat från folkmängden mot polismännen, och hade folket till största delen trotsat tillsägelserna. Från folket hade hörts rop såsom "framåt bara", varjämte folkmassan trängt på polismännen, så att dessa nödgats draga sig söder om spårvägsspåren. Torget framåt Norrbro hade därför blivit alldeles fullpackat med folk. Jämväl andra polismän hade sedan utposterats vid västra delen av torget vid Strömgatan för att söka bana väg för spårvägstrafiken och för att avstänga Strömgatan vid torget. Hjelm hade sedan begivit sig ned till Strömgatan vid Arffurstens palats och med andra polismän hållit gatan därstädes avstängd. Folket hade även här minst ett par gånger skrikit att de skulle fram; och hade polismännen haft det svårt att hålla dem tillbaka. Skrik och skrän hade förekommit såväl från det på torget som från det på Strömgatan samlade folket. Strömgatan hade varit så gott som fullpackad halvvägs ned mot Drott-

ninggatan. Då någon spårvagn skulle fram, hade polismän måst bana väg för den på så sätt, att folket skjutits över åt den sidan av gatan, där spårvagnen icke skulle framgå. Då det kommit en spårvagn från motsatt håll, hade folket måst fösas över på andra sidan av gatan. På så sätt kunde spårvägstrafiken fortgå rätt länge. Folkmängden hade visat sig mycket hotfull även på torget, då spårvagnarna där skulle fram, och även då spårvagnar icke passerat. Hjelm iakttog vid ett tillfälle att en vagn, som var på östergående med öppen släpvagn, stannats av någon i folkmängden genom att kontaktbygeln neddragits. Samma tåg släpvagn hade också bromsats av någon i hopen och hela tågsättet omringats. Passagerarna hade måst lämna den öppna spårvagnen. En del i hopen hade också sökt välta släpvagnen genom att fatta i densamma åt högra sidan eller åt den där vagnen var avstängd. Detta hade skett i samband med att passagerarna lämnade vagnen. Slutligen hade polismän befriat tågsättet, så att det kommit iväg. Kort efter hade en annan vagn med släpvagn kommit väster ifrån och hade folket packat sig i spårvägsspåret omkring vagnen strax i hörnet av Arffurstens palats inpå torget, så att vagnen hindrats och måst stanna. Under det Hjelm och andra polismän sökt bana väg för denna vagn, hade växeljärnet, som brukar hänga å motorvagnens framskärm till höger, fallit i gatan. Det hade varit någon i folkhopen som hållit järnet i sina händer, men vet icke Hjelm, huru han fått fatt i järnet. Strax därpå hade järnet fallit i gatan. Den, som innehade järnet, hade antingen släppt ifrån sig det eller tappat det. Hjelm hade tagit upp järnet och lämnat det till passagerare på främre plattformen, som tagit emot det. Passagerarna å vagnen hade sett mycket uppskrämda ut. Strax efter det Hjelm lämnat ifrån sig växeljärnet, hade Hjelm sett en butelj komma susande i luften mot motorvagnen från trottoaren utmed Norrström, och hade

buteljen sålunda kastats på helt kort avstånd. Buteljen hade slagit i motorvagnens bakre glasruta på högra sidan och krossat rutan. Buteljen hade också krossats och bitarna delvis fallit i gatan. Folket omkring vagnarna hade skrikit och hurrat, och passagerarna hade höjt rop av förskräckelse. De polismän, som befunnit sig på platsen, hade dragit sablarna och uppmanat folket att skingra sig. Folkmängden omkring vagnen hade härigenom skringrats, så att vagnen kommit i gång. Hvad som passerat vid Norrbros norra mynning kunde Hjelm icke iakttaga vid denna tid. Kort efter det spårvagnen kommit i väg, hade Hjelm sett två buteljer och en sten med korta mellanrum kastas av folkmängden, som stått på torget ungefär i spårvägsspåret väster om statyn, mot poliskedjan, som avstängt Norrbro. Huruvida buteljerna eller stenen träffat någon, hade Hjelm icke iakttagit. Särskilt vid samma tidpunkt som buteljerna kastats hade hörts skrän och tjut från folkmängden. Först efter det Hjelm sett buteljerna och stenen kastas, hade polisen från Norrbro, däribland ryttarna, företagit chock mot folkmängden. En stor del av folkmängden hade därvid pressats ned mot Strömgatan och inpå denna. Ryttarna hade sedermera företagit chocker åt olika håll å torget, som så småningom rensats. En ung välklädd man hade ropat i folkmängden åt Strömgatan, att de skulle gå till Folkets hus och att Branting och Lindhagen där skulle lämna besked om statsministerns svar å Brantings interpellation. Många i folkmängden hade besvarat denna uppmaning med: "Vi ge fan i Branting och Lindhagen, vi äro inga springpojkar åt dem". Folket å Strömgatan hade i övrigt efter poliskockerna från Norrbro förhållit sig lugnt.

Inspektionskonstapeln Per Persson, som hörts av detektivkommissarien Victor Hassler, har berättat följande:

Den 5 dennes hade Persson klockan 1 enligt order inställt sig i Arffurstens palats i anledning av väntad demonstration vid Riksdagshuset. Persson hade klockan vid

2-tiden med 10 man blivit posterad mellan statyn och Arffurstens palats på norra sidan av statyn för att få folket att cirkulera. Persson hade satt ut konstaplarna på kedja å nämnda sträcka. Till en början hade det varit ganska glest med folk på torget,och de som befunno sig där hade förmåtts cirkulera. Andra polismän hade bildat kedja strax norr om spårvägsspåren över torget för att hålla spårvägen fri. Folk hade efter hand strömmat till torget, delvis i ordnade led. Först hade en avdelning kommit från Fredsgatan och vikit av nedåt torget. Persson hade stannat detta tåg, vari befunnit sig omkring ett par hundra personer. Något senare hade ytterligare ett tåg kommit från Fredsgatan. Efter hand hade folket trängt sig fram, så att det blivit fullt på södra delen av torget. Sedan denna del av torget fyllts,hade spårvagnarna haft rätt svårt att komma fram. Persson hade emellertid icke kunnat se vad folket vidtagit med spårvagnarna annat än att ledningsbyglarna dragits ned,så att vagnarna stannat. Därjämte hade folket hurrat och skrikit samt höjt knytnävarna hotfullt i luften. Persson hade hela tiden stått kvar på sin post. Han hade icke sett då folket sökte tränga sig fram genom poliskedjan å Norrbro. Emellertid hade ridande polis ridit in och tillika med konstaplarna till fot skingrat folket på torget genom att driva in dem på olika gator. Såväl Persson som ryttarne och andra polismän hade uppmanat folket att skingra sig, men de hade icke gått undan fortare än de drivits tillbaka. Hela tiden hade svordomar och skällsord haglat mot polismännen. Flera rensningar av torget hade företagits och så småningom hade det blivit tämligen folktomt. Detta hade emellertid tagit flera timmar. Under rensningen hade Persson sett en sten komma genom luften och falla ned intill Persson. En hel mängd personer hade klättrat över planket omkring nybyggnaden vid torget och trängt in i huset och på ställningar. De utanför huset varande hade Persson och några man drivit

bort utom planket.

Överkonstapeln Gustaf Henrik Lindmark, som hörts av detektivkommissarien Victor Hassler, har berättat följande:

Tisdagen den 5 dennes hade han såsom befälhavare för en ridande avdelning polismän på 6 man till klockan 1 beordrats till Arffurstens palats. Andra ryttare hade varit kommenderade ut här och där, bland andra fyra stycken å Norrbro. Under det Lindmark med sin avdelning legat å gården till Arffurstens palats, hade Lindmark från ett fönster i porten åt torget delvis iakttagit företeelserna ute å torget. Lindmark hade härunder sett en massa folk strömma till torget, delvis i ordnat tåg, så att torget utanför porten blivit så gott som fullsatt. Senare hade Lindmark även sett, att folk skockat sig invid spårvagnarna å torget invid Strömgatan och att vagnarna hindrats att komma fram av folkmängden. Folkmängden hade skrikit och skränat samt intagit en synnerligen hotfull hållning. Någon stenkastning eller kastning av andra föremål från folkmängden mot polisen eller spårvagnarna hade Lindmark nu icke iakttagit. Något senare hade Lindmark med sin avdelning kommenderats till Norrbro. Där hade Lindmark fått order att han och övriga ryttare skulle uppmana folket att förhålla sig tyst. Lindmark och de andra ryttarna hade utfört ordern och högt ropat till folket att vara tysta. Dessa tillsägelser hade emellertid besvarats med än högre skrik och skrän samt visslingar. Därefter hade ryttarna och även polismän till fot sökt bereda väg för spårvagnarna och hade det också till en tid lyckats. Denna rensning av spårvägsspåren hade företagits helt lugnt och hade folket trängts från spåret steg för steg och utan att något våld använts av polismännen. Sedermera hade Lindmark med sin avdelning och andra ryttare, som under tiden kommit till platsen, sökt rensa östra delen av torget. De hade då ridit mot folket i sakta skritt och

uppmanat folkmängden att skingra sig och bege sig därifrån. Folket hade väl vikit undan för hästarna, men varit motvilliga, och på denna del av torget hade nu ej mycket ovåsen förekommit. Under det de ridande polismännen hållit på med detta arbete och hunnit rensa endast en liten del av torget, hade från västra sidan av torget hörts höga skrik och tjut, och hade folkmängden därifrån gjort anstormning mot polismännen på Norrbro i uppenbar avsikt att bryta igenom avstängningen och komma fram till Riksdagshuset. Hela mängden hade böljat framåt bron i kompakt massa. Samtliga ryttarna hade då skyndat mot bron och omedelbart gjort chock mot det anstormande folket, som något hejdats av fotpolisen å bron. De hade då ridit in i trav mot folket och lyckats driva mängden tillbaka. Vid blotta åsynen av ryttarnas ingripande hade folket dragit sig undan uppåt torget och nedåt Strömgatan samt in på Freds- och Malmtorgsgatorna. Ryttarna hade följt efter, men ej behöft bruka något våld. Lindmark för sin del hade åtminstone varken nu eller senare använt ridspöet mot folket. På så sätt hade de så småningom fått västra delen av torget något så när fritt från folk. Östra sidan däremot hade fortfarande varit fullpackad. Även omkring statyn hade varit tätt med folk. Ryttarna hade därpå utbrett sig på en linie och i skritt ridit in mot denna folkmängd, som pressats bort mot Operan och in på gatorna där. En stor del folk hade dock ännu fyllt torget och gatumynningarna mot torget. Ryttarna hade sedermera ridit fram och åter på torget och avvisat folk därifrån samt in på de angränsande gatorna, så att största delen av folket slutligen kommit utom avstängningarna på de angränsande gatorna. Under detta arbete hade Lindmark sett åtminstone en sten kastas från bygget vid Gustaf Adolfs torg, varest en stor del personer tagit plats, och hade stenen fallit ned kort framför några ridande polismän, som ridit i jämnbredd. Så småningom hade det blivit lugnt

på torget. Då Lindmark och fyra å fem andra ryttare under arbetet ridit in på Fredsgatan västerut för att rensa denna gata, hade några personer, som tagit plats dels på två dragkärror utanför Fritzes bokhandel och dels på en annan dragkärra på andra sidan gatan vid Arffurstens palats, hoppat ned från dragkärrorna, varvid skrammel uppstått och hästarna skyggat. Då folkmängden upptäckt detta, hade några ur folkmängden fattat tag i kärrorna och skjutit fram dessa mot hästarna, så att åtminstone en häst blivit påkörd av en kärra. Hästarna hade härav blivit oroliga och kastat sig åt sidan. Ryttarna hade emellertid drivit undan folket och banat sig väg mellan kärrorna och fått bort folket, som här visat sig särskilt trotsiga. Under hela tiden hade ryttarna givit upprepade högljudda uppmaningar till folket att skingra sig. Lindmark hade sett en och annan polisman till fot med dragna sablar utdela slag mot folket under arbete med rensning av torget, men hade Lindmark icke sett någon som härunder skadats.

Överkonstapeln Johan Erik Carlén, som hörts av detektivkommissarien Viotor Hassler, har berättat följande:

Tisdagen den 5 innevarande juni hade Carlén tillika med flere andra polismän kommenderats till Arffurstens palats i och för ordningshållning i anledning av väntande demonstrationer utanför Riksdagshuset. Klockan 1 eftermiddagen hade de ankommit till förenämnda ställe och kort därefter hade Carlén beordrats uppehålla sig med 8 man till fots å Malmtorgsgatan för att vid behov avstänga denna gata söder om Jakobsgatan och härigenom hindra trafiken till Gustaf Adolfs torg. Ganska stark trafik av såväl fordon som fotgängare hade rått på platsen. Efter ungefär en timme hade körtrafiken avstängts. Först senare hade även gångtrafiken mot torget avstängts. Då gångtrafiken avstängdes hade mycket folk varit samlat å Gustaf Adolfs torg, men syntes ej där vara någon trängsel. Sedan avstängningen av gångtrafiken sålunda verkställts, hade efter hand samlat sig mycket folk å Jakobsgatan på ömse sidor av

Malmtorgsgatan samt å sistnämnda gata norrut. Så gott som hela tiden efter avstängningen av gångtrafiken hade glåpord från det samlade folket utkastats mot de på platsen utkommenderade polismännen. Något våld mot polismännen eller skrik och skrän från folkmängden förekom emellertid icke till en början. Kort innan polismännen å Gustaf Adolfs torg börjat rensa torget från demonstranter, hade emellertid någon i den samlade folkhopen på platsen kastat en mindre sten, som träffat Carlén å vänstra kinden, varaf dock endast tillfällig ömhet uppkommit. Stark trängsel hade då rått. Körtrafiken å Jakobsgatan hade likväl kunnat uppehållas. Från Gustaf Adolfs torg hade enstaka hurrarop hörts. Då polisen börjat rensa Gustaf Adolfs torg, hade en stor del av folkmängden trängts upp på Malmtorgsgatan. Slutligen hade polismän till häst även ridit Malmtorgsgatan uppåt för att rensa där i trakten, varunder en del av folket sprungit undan för hästarna. De undandrivna hade dragit sig dels in på Jakobsgatan och dels framåt Malmtorgsgatan norr om Jakobsgatan. Något senare hade ridande polis ridit fram och rensat Malmtorgsgatan norrut ända fram till Jakobsgatan. Vid båda dessa tillfällen hade skrik och hurrarop förekommit från en del av folket. En och annan gång hade Carlén dragit sig fram till Drottninggatan för att reglera körtrafiken där. Även vid Drottninggatan hade varit mycket folk, som emellertid mest varit i rörelse. Fredsgatan hade varit avstängd av polis öster om Drottninggatan. Efter hand skingrades folket, som oupphörligt av polismännen uppmanades att gå därifrån och att cirkulera. Någon särskild uppmaning till folkmängden att skingra sig hade icke gjorts av polisen på platsen där Carlén uppehållit sig. Trafiken hade nämligen hela tiden uppehållits å Jakobsgatan och Malmtorgsgatan norr därom. Något annat våld mot polismännen än förenämnda stenkastning hade Carlén icke iakttagit. Carlén hade emellertid av andra hört att en läkare skulle ha träffats i

ansiktet av någon från folkhopen kastad buteljbotten under det läkaren stått i sydvästra hörnet av sagda gatukorsning.

Vice Häradshövding Albert Broomé, som hörts av detektivkommissarien Victor Hassler, har berättat följande:

Från ett öppet fönster 2 trappor upp i huset n:r 16 vid Arsenalsgatan /Svenska Sockerfabriksaktiebolagets kontor/, hade Broomé haft utsikt över Gustaf Adolfs torg och till det mästa från klockan 2 eftermiddagen till klockan ½4 iakttagit företeelserna å torget. Endast under en och annan telefonpåringning eller annan kortare syssla, hade han varit ifrån fönstret. Broomé hade härunder iakttagit, att redan klockan vid 2-tiden rätt mycket folk varit samlat å torget och att ett antal polismän avspärrat Norrbros norra ända. På denna plats hade även ett antal militärer varit posterade och något senare ställts upp tvärs över Norrbro kort bakom polismännen. Folket på torget hade då ännu förhållit sig tyst och lugnt. Torget hade allt mer och mer fyllts med folk, och hade ett ordnat tåg på kanske ett par hundra personer ryckt in på torget antingen från Fredsgatan eller från Malmtorgsgatan. Något senare hade Broomé sett ett annat ordnat tåg komma från Kungsträdgårdshållet Arsenalsgatan in på torget. Deltagarna i detta tåg, vilkas antal varit större än i det förstnämnda tåget, hade hejdats av utposterade polismän utanför Operan framme vid spårvägsspåren. Folkhopen å sistnämnda ställe på torget, hade emellertid tydligen trängt sig inpå polismännen, som avstängt vid spårvägsspåren. Dessa polismän hade nämligen dragit sablarna och vända mot folket drivit dessa tillbaka. Broomé hade säkert iakttagit, att polismännen vid detta tillfälle icke brukat något våld med sina sablar mot folket utan, så fort folkhopen gått tillbaka, stuckit ned sablarna i baljorna. Folkmängden hade då icke synts motvillig, utan ganska fort dragit sig tillbaka. Tjut och hurrarop hade dock höjts av folkmängden. Torget hade packats allt mer och mer med folk, särskilt å södra delen.

Spårvagnstrafiken hade delvis härigenom stoppats, så att spårvagnar blivit stående stundtals å torget. dock endast å dess västra sida. Broomé hade även iakttagit, att konvagnarna härigenom bragts att stanna. Vilka som åstadkommit detta hade Broomé emellertid icke kunnat iakttaga, men hade detta uppenbarligen gjorts av några i folkmängden. Skränet från folkmängden hade efter hand tilltagit. Någon kastning av buteljer eller stenar av folkmängden mot polismännen hade Broomé icke sett. En del av de främste i folkmängden framför poliskedjan, som avspärrat Norrbro, hade helt plötsligt rusat emot polismännen, varvid de som rusat fram lagt armarna över sina huvuden och rusat på i framåtböjd ställning. Poliskedjan hade synts till en början svikta och drivas något tillbaka. Polismännen hade emellertid med dragna sablar lyckats hålla folket tillbaka. Särskilt vid denna tid hade skrän och visslingar från folkhopen höjts. Med tillhjälp av ridande polismän, som stått posterade vid Norrbro och andra som tillkommit, hade polismännen till fot med dragna sablar tagit sig till att rensa torget. Härunder hade slag med sablarna utdelats av polismännen till fot och ryttarna hade nog också till en del använt sina ridspön mot folket. Detta hade dock enligt Broomés uppfattning varit en alldeles nödvändig åtgärd för att få folkmängden att giva med sig. Polismännen hade emellertid intill dess och även efteråt visat ett förundrans värt tålamod. Särskilt hade Broomé iakttagit en av de ridande polismännen, som under torgets rensning drivit undan en man bortåt Arsenalsgatan. Mannen hade uppenbarligen trotsat polismannen, och hade mannen endast steg för steg gått undan för ryttarens häst, ehuru intet hinder funnits för mannen att gå därifrån. Broomé hade även sett två andra ryttare, som gripit tag i en annan man på torget och varligt fört honom till polismän till fots. Ingen av dessa ryttare hade med sina ridspön ens vidrört dessa båda

män, vilket visat stor självbehärskning under för handen varande omständigheter. Folkmängdens uppträdande hade synts Broomé särdeles hotfullt mot polismännen. Lugnet och ordningen hade i hög grad störts genom folkmängdens uppträdande innan polismännen ännu tagit sig till med att rensa torget.

Vidare uppgav Broomé, att en fröken Hammarstrand, som bodde hos Broomé, till Broomé meddelat, att hon åkt i en av de å Gustaf Adolfs torg attackerade spårvagnarna, samt att folkmängden omkring spårvagnarna skrikit, att de skulle slå ihjäl de djävla gulascherna, varmed de tydligen åsyftat passagerarna i spårvagnarna.

Ingeniören Axel Gustaf Sandstedt, som hörts av detektivkommissarien Victor Hassler, har berättat följande:

Han hade ifrågavarande dag från Tegelbacken medföljt en öppen släpvagn, som förts Strömgatan mot Gustaf Adolfs torg. Då vagnen klockan 2.37 eftermiddagen kommit ungefär 10 à 12 meter öster om Drottninggatan, hade den stannat, enär på norra sidan av Strömgatan en massa med folk hindrat vagnens vidare framfart. Från denna folkmassa hade ropats åt passagerarna att stiga av vagnen, "innan vi välta lådan i sjön". Efter det vagnen stått stilla 1 à 2 minuter, hade färden fortsatts. Vid Arffurstens palats hade tågsättet ånyo nödgats stanna. Nu hade skymforden blivit allt svårare. Från minst fyra håll i folkmassan hade ropats uppmaningar att rycka konduktören från vagnen, och hade en person i massan skrikit åt konduktören: "Din plats är här hos oss din djävul". Panik hade nu utbrutit bland de kvinnliga passagerarna. En finsk 35-årig dam, som jämte sin 11-åriga flicka åkt i vagnen, hade blivit mycket orolig och yttrat till Sandstedt: "Här kommer att flyta blod min herre; jag var med i Helsingfors och såg röda gardets orgier". Sandstedt hade nu rest sig upp för att flytta flickan till en annan plats. I samma ögonblick hade en vindil fattat tag i Sandstedts påhavda blåa regn-

kappa så att den fladdrat ut. En karl ur folkhopen hade fattat tag i kappan, under det att flere skrikit: "Drag ned den djävulen"; "Flå gulaschen" med mera dylikt. De kvinnliga, för Sandstedt okända medpassagerarna hade under ångestrop fattat tag i Sandstedts högra arm. Därefter hade tågsättet under mängdens skrän och otidigheter sakta förts fram över Gustaf Adolfs torg, där Sandstedt avstigit å refugen klockan 2.45 eftermiddagen. Under nu omförmälda färd hade polismännen såväl å Strömgatan som å Gustaf Adolfs torg varit sysselsatta med att hålla folket undan från spårvägsspåren. Icke någon av polismännen hade haft sablarna dragna och något våld från deras sida hade icke utövats. Konstaplarna hade endast ropat åt folket att draga sig undan. Sedan Sandstedt avstigit spårvagnen, hade han begivit sig åt Kungl. Operan och uppehållit sig å torget till klockan 2.50 eftermiddagen. Icke heller nu hade något våld utövats av polisen, utan hade denna endast uppmanat folket att icke tränga på, utan sprida sig, vilka uppmaningar bemötts med skrän och oväsen. En del personer hade skrikit: "Kör på; kasta undan de djävlarna". Vad är det för ena stackare". Med dessa utrop hade, enligt det intryck, Sandstedt fått, avsetts, att polisen skulle stormas. Sandstedt vore av den uppfattningen, att folkmassan redan vid denna tid varit färdig till våldsam aktion. Sandstedt hade nu begivit sig till Drottninggatan n:r 11, dit han ankommit klockan 3 eftermiddagen. Från ett fönster i detta hus hade Sandstedt sedermera iakttagit, hurusom folket av polisen skingrats å denna plats. Det hade gått hovsamt till och något våld hade Sandstedt icke kunnat iakttaga.

Konstapeln n:r 348 Kristian Lindell, som hörts av undertecknad, har berättat följande:

Dagen ifråga hade Lindell jämte ett flertal andra polismän beordrats till Arffurstens palats vid Gustaf Adolfs torg. Strax efter klockan 1 hade Lindell jämte flere andra polismän placerats vid spåren å Gustaf Adolfs

torg väster om Norrbro för att hålla spårvägstrafiken igång. Detta hade till en början gått bra. Emellertid hade folkmassan under hand ökats. Vid två-tiden hade flere ordnade tåg kommit in på torget och begivit sig mot Norrbro. Det första av dessa hade stoppats, sedan det hunnit över spåren. Folkmassan hade då börjat skrika: "Bort med polisen" samt även i övrigt väsnats och trängt på. Lindell hade fått den uppfattningen, att det nu skulle bryta löst. Folket hade ideligen uppmanats av Lindell och en hel del andra polismän att gå österut, där god plats funnits. Folket hade i allmänhet vägrat att efterkomma tillsägelserna och genom rop givit tillkänna, att det skulle fram till Riksdagshuset. Så småningom hade mycket folk packat sig samman vid och å spåren. Otaliga uppmaningar hade riktats till folket att icke tränga på, men ansatser hade gjorts att tränga fram och spränga polis-kedjan vid Norrbro. Med anledning därav hade en mindre chock gjorts mot folkmassan av polis till häst och till fots, varigenom spårvägsspåren befriats från folk. Gott om plats hade vid denna chock funnits å torget upp mot Fredsgatan och Malmtorgsgatan. Spårvägstrafiken hade nu kunnat fortsätta någon stund, men snart hade folket ånyo trängt fram över spåren. Mot varje spårvagn, som passerat, hade fällts hotfulla yttranden, rop, skrän och svordomar samt gjorts hotfulla gester med händerna. En hel del folk hade fattat tag i kontaktbyglarna och såväl på dylikt sätt som genom att fatta tag i spårvagnarna hindrat deras färd. Poliskommissarien Ekström hade kommit till, varefter Lindell jämte flere polismän mött varje vagn i hörnet vid Arffurstens palats och följt den upp över torget. Folket hade fortfarande uppträtt hotfullt, hurrat och skrikit samt trängt emot vagnarna, så att polismännen nödgats draga sina sablar, vilka dock nu icke använts. Sedermera hade spårvagnstrafiken avstängts. Vid något tillfälle härefter hade Lindell iakttagit, att det norr om statyn och bort åt

Arsenalsgatan uppehållit sig väsentligen mindre folk. Sedermera hade Lindell kommit att stå vid spårvägsspåren framför statyn. Även nu hade skrik, skrän, visslingar och svordomar hörts från folkmassan, varjämte rop på "fremåt" försports. Upprepade försök att tränga in på bron hade företagits av folkmassan, som stått framför västra delen av brons mynning. Vid ett sådant försök hade polismännen vid bron dragit sablarna och gjort ett utfall mot folket, varefter detta av polismän till häst och till fots drivits ned mot Strömgatan och upp mot Fredsgatan. Lindell hade sedermera varit med att skingra de folkskaror, som tagit plats å Malmtorgsgatan och Fredsgatan. Stenar och buteljer hade halgat alldeles oerhört från Malmtorgsgatan och Fredsgatan samt nybygget vid torget. Folket hade ideligen uppmanats att skingra sig, men tredskats, skrikit och svarat med skällsord. Å Fredsgatan hade flere dragkärror av folkhopen skjutits fram och emot ryttarnas hästar, så att dessa stegrat sig. Folket hade iakttagit Lindells nummer och ropat att "348-an" skulle de komma ihåg och brännmärka. En person, som Lindell anhållit, hade slitits ifrån honom, varvid flere personer fattat Lindell i kläderna, så att han måst värja sig med sabeln. Det hade tagit flere timmar att återställa lugnet.

Konstapeln n:r 451 Carl Gustaf Källström, som hörts av underteckad, har berättat följande:

Källström jämte flere andra polismän hade vid klockan 2-tiden utbeordrats för att bilda kedja från Arffurstens palats tvärs över Strömgatan och söka få folket att sprida sig över torget. Vänliga uppmaningar hade riktats till folket, som dock till stor del vägrat och genmält, att de hade rätt att stå kvar. Sedan hade Källström beordrats att åtfölja poliskommissarien Ekström. Källström hade härunder huvudsakligen kommit att uppehålla sig å området mellan statyn och Arffurstens palats intill spårvägsspåren. Folket hade hindrat spårvagnarnas framfart genom att draga

med kontaktbygeln och i stora mängder fatta tag i spårvagnarnas båda sidor samt spjärnat emot. Ideligen hade folket uppmanats att släppa vagnarna. Så fort en vagn befriats av polisen, hade samma manöver upprepats med nästa vagn. Folket hade skrikit och hurrat samt utfarit i otidigheter mot polismännen. Det hade funnits god plats för spårvagnarna att komma fram, därest folkmassan blott underlåtit att tränga in på spåren och i stället lytt polisens tillsägelser. Oaktat spårvagnstrafiken sedermera avstängts, hade dock oväsendet fortfarit. Vid ett tillfälle strax före torgets rensning hade Källström iakttagit, att områdena norr om statyn och mot Arsenalsgatan varit väsentligt glesare besatt av folk än områdena söder om statyn. Under det Källström härefter uppehållit sig framför statyn, hade han iakttagit att folkmassan gjort ett försök att tränga fram mot bron, men hejdats av polisen. Omedelbart därefter hade ryttarna börjat driva undan det folk, som stått på torgets östra sida. Medan ryttarna varit sysselsatta härmed hade folket vid bromynningens västra del höjt rop att "storma bron" och samtidigt rusat framåt, men hejdats och drivits undan först av polis till fots och sedan av ryttarne, som hastigt tillkommit. Källström hade därefter biträtt med rensningen av torget vid Fredsgatan och Malmtorgsgatan. Här hade mycket stenar kastats mot polisen. Det hade varit kullerstenar och vore Källström övertygad om att dessa medhafts av folket. Å Fredsgatan hade Källström blivit tilldelad en spark å vänstra underbenet. Här hade folket skjutit flere kärror fram mot polisens hästar, varigenom dessa stegrat sig.

Förutom nu hörda personer hava, såsom ovan anförts, ytterligare åtskilliga civila personer självmant erbjudit sig vittna i saken. Härjämte har undertecknad emottagit skriftlig redogörelse om tilldragelserna från löjtnanten vid Kungl. Flottan Adolf Mörner, vilken redogörelse är av följande lydelse:

"Iakttagelser,
gjorda vid oordningarna på Gustav Adolfs torg den 5/6 1917.

Nedanstående iakttagelser gjordes från ett fönster i Arvfurstens palats, beläget i översta våningen. Från ifrågavarande fönster finnes god utsikt över torget. Den del utav torget, som är belägen närmast Arvfurstens palats kan emellertid ej överblickas av den orsaken, att synfältet där begränsas av en utstående kant av taket. Synfältet begränsas alltså i väster av en linje, som sträcker sig från det västra hörnet av Skandinaviska bankens nybygge till den tredje stolpen för spårvägarnas elektriska ledningar, räknat från Norrbros norra landfäste. Jag vill vidare förutskicka den anmärkningen, att mina ögon äro av en mer än vanligt stor synskärpa.

När den första arbetareskaran kom tågande från Fredsgatan mot Norrbro befann jag mig för tillfället nere på torget. Jag begav mig mot Norrbro för att se, huru händelserna där utvecklade sig. Jag såg då, huru polis- och militärkordongerna omedelbart drogs för Norrbros norra ända samt huru arbetaretåget, som av mig uppskattades till cirka 100 man stannade och upplöstes, ehuru arbetarna förblevo i närheten av den plats, där tåget stoppades. Detta inträffade omkring kl. 2,15 e.m. Jag begav mig därefter omedelbart upp i Arvfurstens palats, samt intog plats i det ovan omnämnda fönstret, för att iakttaga händelsernas vidare utveckling. Vid fönstret uppehöll jag mig därefter från kl. 2,20 - 3,10 e.m. periodvis under sammanlagt cirka 3/4 av omförmälta tid, huvudsakligen vid de tillfällen, då skrålet och stimmet från torget angav att upphetsningen där var särskilt stor. Under denna tid kunde jag iakttaga att folksamlingen på torget oupphörligt ökades. Utav folkmassan skulle jag vid denna tid vilja uppskatta 50 % till äldre arbetare, 20 % till pojkar av ligisttyp samt de övriga 30 %-en till snyggt klädda personer, vilka infunnit sig som åskådare. Folkmassan var tätt samlad framför polis-

kordongen vid Norrbro, utmed stenbarrieren vid Strömmen, omkring statyen och på Operahusets trappor. På övriga delar av torget var den gles. Under denna tid voro polismassan i cirkulation och att hålla vägen fri för spårvagnarserna synbarligen sysselsatta med att söka hålla folkna. Polisernas uppträdande var mycket lugnt. Jag kunde tydligt iakttaga, huru de vid flera tillfällen tilltalade mindre folksamlingar, tydligen i ändamål att förmå dessa att skingra sig, men vid flerfaldiga tillfällen inträffade det, att dessa ej ville erfterkomma polisernas anmaningar, och i sådant fall läto dessa dem helt lugnt stå kvar. Vid denna tid iakttog jag huru 2 personer grepos och fördes bort, av vilken orsak kunde jag ej iakttaga. Den ene av dessa var en yngre, smärt, arbetsklädd person, den andre var en snyggare klädd person, till utseendet mörk och av jämförelsevis liten växt.

Omkring kl. 3,10 e.m. blev skrålet och oordningen på torget större och jag begav därför till fönstret, där jag sedan oavbrutet uppehöll mig till omkring kl. 3,45 e.m. Folkmassan samlades nu tätare på torgets södra delar och från densamma hördes ett oavbrutet sorl samt upphävdes vid vissa tillfällen högljudda rop. Vad dessa senare avsågo, kunde jag emellertid ej höra, enär de drunknade i det allmänna larmet. Endast vid två tillfällen kunde jag tydligt höra, att personer uppmanade folkmassan att tåga till folkets hus. Folkmassan hade nu till stor del ändrat karaktär. Den snyggt klädda delen av densamma hade dels försvunnit och dels dragit sig upp till upphöjningen omkring statyen. På samma plats uppehöllo sig även ett stort antal äldre arbetare. Den folkmassa, som nu rörde sig på torget, bestod tydligen utav cirka 50 % äldre arbetare och resten ligapojkar och yngre arbetare samt ett mindre antal yngre kvinnor. Det var framför allt den yngre delen av folkmassan, som tog aktiv del i oväsendet och de därefter följande oordningarna. Folkmassan gjorde nu allt, vad den kunde för att stoppa spårvägstrafi-

ken. Alla spårvagnar, som stodo eller långsamt rörde sig på backen ned till Strömgatan, omgåvos av skrikande pojkar och ligister, som ej gingo ur vägen för dessamma. Upprepade gånger gjordes försök att stjälpa släpvagnarna från spåren. Jag kunde därvid särskilt iakttaga en yngre arbetsklädd man, ljuslätt och tämligen groft byggd, vilken försökte samla pojkar och ynglingar till detta förehavande. Under allt detta kunde jag synnerligen tydligt iakttaga polismännens uppträdande på den västra delen av torget. De förhöllo sig synnerligen lugnt och behärskat, och jag iakttog vid flera tillfällen, huru polismännen, när enskilda personer - exempelvis vid spårvagnarna - ej lydde deras tillsägelser, helt enkelt läto dem hållas. Vid några tillfällen bildade poliserna kedjor för att driva undan folkmassan i ändamål att bana väg för spårvagnarna. Folkmassan vek därvid i regel undan för poliserna, som rörde sig i gående takt och ej hade sablarna dragna, och i den händelse några enskilda personer av folkmassan stodo lugnt kvar öppnades poliskedjan för dessa, och de fingo oantastade förbliva kvar bakom poliskedjan. Såsnart poliserna emellertid åter drogo sig tillbaka följdes de av en skrikande ligapojkshop. Emellertid hade så småningom en kompakt massa samlat sig framför poliskordongen vid norra ändan av Norrbro, och dit hade tydligen till förstärkning dragits det största antalet av de på torget befintliga poliserna. Slutligen ljödo härifrån en del högljudda rop, vilka jag ej närmare kunde uppfatta, och därefter trängde folkmassan mot kordongen. Denna vacklade ett ögonblick, och det såg ut, som om folkmassan skulle tränga igenom. Men folkmassan stoppades. Intill detta ögonblick hade jag ej kunnat iakttaga, att polisen använde sina sablar. Men åter en gång höjdes rop från folkmassan, och ånyo trängde den mot kordongen. Denna vacklade ännu mera märkbart än första gången. Nu kunde jag iakttaga, att poliserna hade dragit sina sablar. Poliskordongen motstod emellertid

även denna gång massans påtryckning och gjorde därefter en chock mot densamma. Folkmassan flydde då huvudstupa. Av en kedja poliser till fots drevs den ned mot Strömgatan. Ett antal personer föllo ikull. På mig gjorde det intrycket, som om de blivit ikullkastade av den flyende folkmassan. När poliskedjan passerat, lågo ett antal personer kvar på marken inom det område, jag kunde överblicka. Jag uppskattade antalet till 8-10. Samtliga dessa reste sig emellertid så gott som omedelbart utom en, som förblev liggande på marken. Denne togs om hand av personer från folkmassan, som blivit efter, och bars bort i riktning mot Riksdagshuset. Utgående från Norrbros norra ända hade under tiden de ridande poliser, som där samlats, företagit en chock mot folkmassan och drev undan densamma i riktning mot Fredsgatan. Under dessa polischocker iakttog jag tydligt, att poliskedjorna passerade de personer, som lugnt stodo kvar, och på detta sätt kvarblev ett ganska stort antal personer bakom desamma. I detta ögonblick iakttog jag herr Branting, som bakom poliskedjan i sällskap med en person med helskägg kom gående i riktning från Norrbro mot Fredsgatan. När han närmade sig denna, mottogs han med hurrarop av den folkmassa, som samlats vid och i Skandinaviska Bankens nybygge. Vad som sedan tilldrog sig på de angränsande gatorna, Strömgatan, Fredsgatan och Malmtorgsgatan, kunde jag ej iakttaga, men av larmet förstod jag, att polisen genom chocker rensade dessa gator. På torget hade emellertid en ganska stor massa människor kvarblivit, och polisen skred därefter till att driva undan dessa. Härvid iakttog polismännen, så vitt jag kunde se, ett mycket lugnt och behärskat uppträdande. Personer, som inlåto sig i parlamentering med polismännen, fingo helt enkelt stå kvar.

Jag kunde under hela tiden ej iakttaga, att några stenar eller andra föremål slungades mot polismännen eller att dessa utsattes för något direkt våld.

Som sammanfattning kan jag giva det slutdömet, att

polismännen hela tiden iakttogo ett synnerligen lugnt och behärskat uppträdande. Det enda tillfället, vid vilket ett mera agressivt uppträdande kunde iakttagas, var vid de ovannämnda chockerna med utgångspunkt från Norrbros norra ända. Så vitt jag kunde se, var det emellertid nödvändigt att företaga densamma, enär i annat fall folkmassan brutit igenom de där placerade polis- och militärkordongerna. Folkmassans - eller rättare sagt de idesamma ingående ligisternas - uppträdande verkade däremot tidtals synnerligen utmanande med ständiga skrän, stoppande av spårvägstrafiken, försök att välta släpvagnarna från spåren samt vid ett par tillfällen agressivt påträngande mot polisavspärrningarna.

Stockholm den 6 juni 1917.

Adolf Mörner.

Löjtnant vid Kungl. Flottan."

Vid härovan skildrade tillfälle blev omkring klockan 2.20 eftermiddagen ryske undersåten, mosaiske trosbekännaren skrädderiarbetaren Josef Isaakovitsch Skoutelsky anhållen å Gustaf Adolfs torg, emedan han våldfört sig å överkonstapeln Jöns Borg. Angående denna sak har Borg rapporterat följande:

Han hade tisdagen den 5 dennes från klockan 1 eftermiddagen varit beordrad till tjänstgöring i uniform vid Gustaf Adolfs torg tillsammans med en hel del andra polismän i uniform med anledning av befarade oroligheter vid Riksdagshuset, varest demonstrationer skulle äga rum. Till en början hade Borg i likhet med en del andra polismän uppehållit sig i beredskap inne å gården till Arffurstens palats vid Gustaf Adolfs torg, men vid klockan 2-tiden tillsammans med flera andra polismän ryckt till själva torget i anledning av, att en folksamling kommit tågande i slutna led över Gustaf Adolfs torg i tydlig avsikt att söka tränga fram till Norrbro och planen framför Riksdagshuset, vilka platser voro avspärrade av polis. Borg och

flera andra polismän hade härvid begivit sig fram till Norrbros norra ända, där bron hölls avspärrad av en del polismän, som bildat kedja vid bromynningen. En folkmassa på minst 1000 personer hade uppehållit sig å Gustaf Adolfs torg. Av folkmassan hade en del uppehållit sig å spårvägsspåren, så att spårvägstrafiken stoppats. Borg och en del andra polismän hade nu uppmanat folkmassan att cirkulera samt avlägsna sig från spårvägsspåren, så att spårvagnarna skulle komma fram. Härvid hade Borg, då han befunnit sig vid spårvägsspåren ungefär mitt emellan Gustaf Adolfsstatyn och barrieren vid västra sidan av Norrbros norra ända och varit sysselsatt med att uppmana folkmassan att cirkulera samt att tillbakahålla folkmassan, som trängt på och sökt komma fram till Norrbro, från sin högra sida tilldelats ett kraftigt slag å högra tinningen, varaf uppstått smärta och ömhet, som varat flera timmar efteråt. Genast som slaget utdelades, hade Borg iakttagit, att slaget tilldelats honom av en man, som befunnit sig vid Borgs högra sida och som med sin högra knutna hand tilldelat Borg slaget. Omedelbart efter det mannen tilldelat Borg slaget, hade mannen hastigt dragit sig undan och sökt tränga sig in i den täta folkmassan, men hade poliskommissarien Vestling, som befunnit sig tätt bakom Borg och åsett misshandeln, genast fasttagit mannen, vilken sedermera befunnits vara omförmälde ryske undersåten Skoutelsky, varpå även Borg fattat tag i Skoutelsky, som sålunda blivit anhållen. Skoutelsky hade, då kommissarien Vestling först fattat tag i honom, böjt sig ned mot marken och synts ämna krypa in bland folkmassan i tydlig avsikt att söka undkomma; och hade Skoutelsky även sedan Borg fattat tag i honom spjernat emot och böjt sig i hukad ställning samt dragit sig något bakåt tydligen för att söka göra sig lös och undkomma. Borg hade emellertid lyckats få ett fast grepp i Skoutelsky, så att denne icke kunnat göra något nämnvärt motstånd. Härpå hade konstapeln n:r 474 Herman

Bernhard Åberg tillkommit, varvid Borg till denne överlämnat Skoutelsky med order till Åberg att föra Skoutelsky till förvaringsrummet i n:r 4 Myntgatan. Härpå hade Borg jämte tvänne andra konstaplar, som jämväl tillkommit, avfört Skoutelsky från platsen.

Poliskommissarien Karl Fredrik Vestling har i denna sak meddelat följande:

Han hade likaledes ifrågavarande dag tillsammans med övriga polismän i uniform haft tjänstgöring vid Gustaf Adolfs torg från klockan 1 eftermiddagen af förut nämnd anledning. Vestling hade likaledes till en början uppehållit sig i beredskap inne å gården till Arffurstens palats samt klockan 2-tiden tillsammans med en del andra polismän ryckt ut till Gustaf Adolfs torg närmast med anledning av, att tvenne demonstrationståg anlänt dit. Då kommissarien Vestling härvid kommit ut på Gustaf Adolfs torg, hade han iakttagit först ett demonstrationståg å cirka 200 à 300 personer och strax därefter ytterligare ett liknande tåg å cirka 400 personer, vilka tågat i slutna led över Gustaf Adolfs torg i riktning mot Norrbro, som jämte planen framför Riksdagshuset avspärrats av polis. Därjämte hade en större folkmassa uppehållit sig å Gustaf Adolfs torg. De båda nämnda demonstrationstågen hade begivit sig fram mot Norrbro och synts hava för avsikt att tränga fram över Norrbro till Riksdagshuset, men hejdats av en del polismän i uniform, som bildat kedja vid Norrbros norra ända och hållit bron avspärrad från norra sidan. De polismän, som samtidigt med Vestling ryckt från Arffurstens palats, hade bildat kedja å Gustaf Adolfs torg vid spårvägsspåren ett stycke norr om den vid Norrbros norra ända varande polis-kedjan samt hindrat folkmassan att tränga fram mot Norrbro ävensom sökt hålla folkmassan från spårvägsspåren, så att spårvagnarna skulle komma fram. Överkonstapeln Borg hade varit med bland de polismän, som bildat kedja vid spår-vägsspåren, varemot Vestling uppehållit sig omedelbart in-

till denna poliskedja å dess norra sida. Under det överkonstapeln Borg och de övriga polismännen, som bildade kedja vid spårvägsspåren, uppmanat folkmassan att cirkulera och draga sig tillbaka från spårvägsspåren, hade några personer i de båda demonstrationstågen, som trängt sig på polismännen och tydligen haft för avsikt att söka spränga de båda nämnda poliskedjorna och komma fram till Riksdagshuset, ropat: "framåt kamrater", med vilka rop de tydligen avsett att förmå folket i demonstrationstågen att trotsa polismännens uppmaningar till dem att draga sig tillbaka och icke tränga på samt spränga poliskedjorna och tåga fram till Riksdagshuset, vilket emellertid ej lyckats, emedan polismännen hållit dem tillbaka. Kort efter det Vestling hört nyssnämnda rop, "framåt kamrater", och under det Vestling varit stående strax bakom och intill överkonstapeln Borg, hade Vestling fått se en man, som sedermera befunnits vara omförmälde Skoutelsky och som befunnit sig tätt intill överkonstapeln Borg vid dennes högra sida, med sin högra knutna hand tilldela överkonstapeln Borg en kraftig stöt å högra tinningen. Härvid hade Skoutelsky, då han utdelat stöten, först fört armen bakåt liksom för att få stark fart samt därpå utdelat stöten med rätt stor kraft. Vestling hade härvid genast fattat tag i Skoutelsky och fasthållit honom. Härvid hade Skoutelsky genast böjt sig ned mot marken och sökt slita sig lös samt dragit sig baklänges, tydligen i avsikt att söka tränga in bland folkmassan och undkomma. Han hade även sökt kränga av sig sin påhavda rock, som åkt av vid ena axeln; och hade han tydligen haft för avsikt att, genom att kränga av sig rocken, som Vestling hållit i, söka komma lös. Emellertid hade Borg så gott som genast även fattat tag i Skoutelsky, så att denne icke hunnit göra något nämnvärt motstånd. Ett par konstaplar, som kort härpå tillkommit, hade på order av Borg omhändertagit Skoutelsky och fört honom från platsen.

Vidare har i saken av detektivöverkonstapeln Johan

Sahlberg hörts konstapeln n:r 474 Herman Bernhard Åberg, n:r 485 Nils Edvard Nilsson och n:r 436 Vilhelm Gottfrid Öhlin, vilka därvid berättat följande:

Åberg:

Strax efter kl 2 e m

Klockan strax före ½3 eftermiddagen hade Åberg och övriga polismän, som dittills uppehållit sig i beredskap inne å gården till Arffurstens palats vid Gustaf Adolfs torg, blivit utkommenderade till själva torget, emedan oroligheter utbrutit bland den å torget varande folkmassan. Då Åberg härvid jämte övriga polismän begivit sig ut på Gustaf Adolfs torg, hade Åberg iakttagit, att en folksamling på minst 1000 personer uppehållit sig å Gustaf Adolfs torg. Av denna folksamling hade cirka ett 100-tal personer synts komma tågande i slutna led över torget i riktning mot Norrbro, tydligen i avsikt att tåga till Riksdagshuset. Då tåget kommit fram till Norrbros norra ända, hade det där hejdats av en å sagde plats utposterad kedja av polismän. Enligt order av poliskommissarien Ekström hade Åberg och de övriga å gården till Arffurstens palats utkommenderade polismännen uppmanat folkmassan att cirkulera och icke stanna. Särskilt hade detta gällt de av folksamlingen, som befunnit sig närmast invid poliskedjan vid Norrbros norra ända. En del av folkmassan hade, ehuru motvilligt, åtlytt polismännens uppmaningar att cirkulera, men en del hade icke efterkommit uppmaningarna. Härvid hade Åberg omkring klockan 2.20 eftermiddagen fått se överkonstapeln Borg fasthålla en mansperson å Gustaf Adolfs torg mellan Gustaf Adolfsbysten och Norrbros norra ända vid den närmast Arffurstens palats liggande sidan. Mannen hade ryckt och slitit för att söka lösgöra sig från överkonstapeln Borg. Åberg hade då skyndat Borg till hjälp samt omedelbart därpå, på order av öfverkonstapeln Borg, anhållit mannen, som sedermera befunnits vara Skoutelsky, samt, med biträde av konstaplarna n:r 436 Öhlin och n:r 485 Nilsson från åttonde distriktet, fört mannen till förvaringsrummet i n:r 4 Myntgatan. Då Åberg och de båda nyssnämnda konstap

larna fört Skoutelsky från platsen för anhållandet, hade folkmassan å Gustaf Adolfs torg skrikit och skränat samt ropat något, som Åberg icke kunnat urskilja. Dock hade ingen person gjort något försök att fritaga den anhållne från Åberg och hans kamrater. Huruvida anhållne Skoutelsky, då han var fasttagen av överkonstapeln Borg, tilldelat Borg några slag eller riktat sådana mot Borg, hade Åberg icke iakttagit. Icke heller hade Åberg iakttagit, vad Skoutelsky företagit sig före det han fasttagits av Borg.

Nilsson:

Nilsson hade likaledes varit kommenderad till tjänstgöring vid Gustaf Adolfs torg och tillsammans med en del andra polismän i uniform stått under befäl av öfverkonstapeln Borg, tillhörande kommissarien Vestlings polisstyrka. Nilsson hade tillsammans med sina kamrater först uppehållit sig i beredskap inne å gården till Arffurstens palats, varifrån de blivit utkommenderade vid klockan 2-tiden eftermiddagen till Gustaf Adolfs torg i anledning av, att ett demonstrationståg kommit in på torget; och hade order givits till polismännen att hålla folkmassan i rörelse.

Då Nilsson härvid jämte de övriga polismännen kommit ut på Gustaf Adolfs torg, hade Nilsson iakttagit, att en folksamling på minst 1000 personer uppehöll sig å torget. Därjämte hade Nilsson iakttagit ett demonstrationståg, bestående av minst ett par hundra personer, komma tågande över torget i riktning mot Norrbro oog mot den poliskedja, som var placerad vid Norrbros norra ända för att avspärra bron norrifrån. Nilsson och några andra konstaplar under befäl av överkonstapeln Borg hade fått i uppdrag att se till, det folkmassan icke stannade på spårvägsspåren och hindrade spårvägstrafiken, varmed de omedelbart började. Folkmassan hade härvid visat stort trots mot polismännen samt på deras anmaningar i lugn ton att cirkulera och icke stanna svarat med att spotta mot polismännen, varjämte en svarat, att de stodo där så mycket de ville, under det en del

yttrade, att "i dag är det vi som bestämmer och inte ni". Folkmassan hade under tiden tätnat allt mer och mer och efter någon stund hade Nilsson fått se, att en del av folkmassan salmade sig omkring överkonstapeln Borg. Nilsson hade då skyndat till den plats, där Borg uppehöll sig, ungefär mitt emellan statyn och barrieren vid västra sidan av Norrbros norra mynning, varvid Nilsson fått se, att Borg och konstapeln Åberg fasthöllo en anhållen mansperson, som sedermera befunnits vara ryssen Skoutelsky. Nilsson hade iakttagit, att Skoutelsky ryckte och slet något och stretade emot, tydligen för att försöka komma lös. Konstapeln Öhlin hade omedelbart före Nilsson kommit till och fattat tag i den anhållne. Då Nilsson kommit till för att biträda med den anhållnes förande från platsen, hade han iakttagit, att den närmast intill platsen varande folkmassan börjat tjuta och vissla samt tränga sig inpå polismännen med den anhållne. Som denna folkmassa visat tendenser till att ämna söka fritaga den anhållne, hade Nilsson och en del andra tillkommande polismän dragit sina sablar och höjt dessa mot folkmassan samt uppmanat denna att icke tränga på. Folkmassan hade då vikit undan något, så att polismännen kunde komma från platsen med den anhållne. Härpå hade konstaplarna Åberg och Öhlin ledt iväg med den anhållne över Norrbro och planen framför Riksdagshuset till 4 Myntgatan, varvid Nilsson gått tätt efter dessa för att hålla deras rygg fri.

Öhlin:

Öhlin hade tisdagen den 5 innevarande juni i uniform varit kommenderad till tjänstgöring tillsammans med en hel del andra polismän vid Gustaf Adolfs torg i anledning av befarade oroligheter vid Riksdagshuset samt från klockan 1 eftermiddagen tillsammans med övriga polismän uppehållit sig i beredskap inne å gården till Arffurstens palats och klockan 2-tiden eftermiddagen ryckt ut till Gustaf Adolfs torg, då ett demonstrationståg anlänt till torget. Då Öhlin

härvid tillsammans med övriga polismän kommit ut på torget, hade Öhlin iakttagit, att där var en folksamling på minst 1000 personer. Ett demonstrationståg på cirka ett par hundra personer kom tågande över torget i riktning mot Norrbro, tydligen i avsikt att begiva sig över bron fram till Riksdagshuset. Norrbros norra ända var avspärrad av en poliskedja. Öhlin och de övriga från Arffurstens palats utryckande polismännen hade fått till uppgift att bilda avstängning å torget ett stycke norr om den vid broändan varande poliskedjan samt föra folkmassan österut och på så sätt förekomma stockning framför Norrbro. Det var 20 polismän i denna kommendering under befäl närmast av överkonstapeln Borg. Då första demonstrationståget kommit fram till Norrbros norra ända och där upplösts, hade Öhlin och hans kamrater börjat uppmana folkmassan att draga sig tillbaka norrut från norra brofästet och begiva sig österut. Folkmassan lydde dock icke denna uppmaning utan endast rörde sig åt statyn och gick tillbaka samma plats igen och samtidigt tillkom mera folk, som började tränga på mot Norrbro, så att polismännen måste bilda kedja å torget mellan bromynningen och statyn för att hålla folkmassan från spårvägsspåren och på så sätt ordna trafiken. Folkmassan började emellertid packa sig vid Norrbros nordvästra hörn, varvid Öhlin slutit sig till poliskedjan vid bromynningen, för att biträda där, så att denna ej skulle sprängas av den påträngande folkmassan. Då härvid en del polismän försökt tränga tillbaka en del af folkmassan från borns nordvästra hörn och få bort dem från spårvägsspåren, hade Öhlin iakttagit, att kommissarien Vestling och överkonstapeln Borg fasthållit en anhållen mansperson, som sedermera befunnits vara ryssen Skoutelsky. Öhlin hade dock icke sett något direkt motstånd från ryssens sida och ej heller, då ryssen misshandlat Borg. Öhlin hade genast begivit sig till platsen och fattat tag i den anhållne samt sålunda biträtt med dennes fasthållande. Kon-

stapeln Åberg var då redan där; och hade Öhlin och Åberg nu fört den anhållne från platsen på order av Borg. Konstapeln Nilsson hade jämväl tillkommit samt gått bakom Öhlin och Åberg, då de fört ryssen med sig. Då polismännen fört den anhållne från torget inpå Norrbro, hade folkmassan å torget skrikit och skränat samt visslat, men hade folkmassan icke kunnat följa efter, emedan det då var dubbla poliskedjor, som avstängde Norrbro från torget.

Öhlin har vidare uppgivit, att, kort innan ryssen blev anhållen, en del bland folkmassan på torget ropat "framåt kamrater", varvid en del av folkmassan gjorde rörelser framåt mot Norrbro och trängde på, men det var då icke så stor folkmassa där, så att det var någon fara för poliskedjan vid Norrbros ända, enär massan vid vissa tillfällen blev något skild genom passerande spårvagnar.

Skoutelsky, som icke förstod svenska och som hörts å detektivstationen i saken av detektivöverkonstapeln Karl Johan Sahlberg i närvaro av biträdande detektivkonstapeln John Gustaf Classon på tyska språket, därvid Classon tjänstgjort som tolk, förnekade därvid, att han uppsåtligen misshandlat överkonstapeln Borg, men medgav, att han möjligen med sin ena hand träffat denne, då Skoutelsky vid ett tillfälle å Gustaf Adolfs torg, då han erhållit en stöt å ena sidan av magen av någon person i folksamlingen, sträckt ut sin högra hand för att värja sig. Skoutelsky berättade i saken följande:

Han hade år 1907 i Ryssland blivit dömd till deportation för spridning av socialistisk propagandaskrift, men lyckats rymma och begivit sig utrikes samt sedermera vistats i olika länder, senast i Schweiz. Därifrån hade han på våren innevarande år tillsammans med cirka 260 andra politiska emigranter erhållit tillstånd att med ett specialtåg genom Tyskland och över Sverige återvända till Ryssland. Resan hade anträtts i nästlidne maj månad; och hade Skoutelsky anländ till Sverige samt kommit till Stockholm

omkring den 16 nästlidne maj. Skoutelsky hade emellertid icke medföljt till Ryssland utan jämte 2 eller 3 andra av nämnda politiska flyktingar stannat i Stockholm. Strax efter ankomsten hit till staden hade Skoutelsky erhållit anställning som skrädderiarbetare å Aktiebolaget Nordiska Kompaniets damskrädderiavdelning härstädes, vilken anställning han fortfarande innehade.

Tisdagen den 5 innevarande juni hade Skoutelsky klockan 2.15 eftermiddagen slutat arbetet för dagen samt tillsammans med två andra å samma verkstad som Skoutelsky anställda arbetare gått ut för att deltaga i en demonstration, som Skoutelskys arbetskamrater uppgivit skola hållas på dagen. Skoutelsky, som icke förstode svenska, hade icke fått reda på, vad slags demonstration det varit fråga om; och hade han endast följt med sina arbetskamrater. Då Skoutelsky och en av hans arbetskamrater härpå kommit ut från sin arbetsplats och befunnit sig å Regeringsgatan, hade Skoutelsky frågat kamraten, vart det skulle bära av. Av det svar, som Skoutelsky härvid erhållit, hade han fått den uppfattningen, att det gällde parlamentet. Härpå hade Skoutelsky och hans nämnda arbetskamrat i sällskap begivit sig Regeringsgatan i riktning mot Gustaf Adolfs torg. Under vägen dit hade emellertid kamraten skilts från Skoutelsky, som sålunda varit ensam, då han kort därpå anlänt till Gustaf Adolfs torg. Därstädes hade en större folksamling samt en hel del polismän i uniform uppehållit sig. Skoutelsky hade nu beslutat sig för att söka komma igenom folkmassan och begiva sig fram till barrieren invid västra sidan av Norrbros norra ända för att se på demonstrationen, emedan det varit minst med folk å denna plats. Han hade även lyckats taga sig fram genom folkhopen och kommit fram till en plats ungefär mitt emellan Gustaf Adolfs-statyn och förenämnda barrier vid spårvägsspåren. Härvid hade han iakttagit, att en del polismän bildat kedja vid Norrbros norra ända och hållit bron avspärrad från norra sidan. Även

å platsen strax norr om om denna poliskedja vid spårvägsspåren hade en del polismän i uniform uppehållit sig samt sökt tränga folkmassan tillbaka från spårvägsspåren. Polismännen hade även ropat åt folkmassan, men hade Skoutelsky icke förstått, vad polismännen sagt. Han hade emellertid fått den uppfattningen, att polismännen uppmanade folkmassan att draga sig tillbaka. Skoutelsky hade härvid uppehållit sig i folkmassans främsta led framför och invid polismännen vid spårvägsspåren. Då polismännen vid ett tillfälle härunder företagit en tillbakaträngning av folkmassan, hade Skoutelsky fått en stöt å högra sidan av bålen, men hade han icke iakttagit, om han fått denna stöt av någon polisman eller av någon person i folkmassan. Emellertid hade Skoutelsky, som varit öm i magen efter en tidigare sjukdom i blindtarmen, av nämnda stöt förorsakats smärta, så att det "svartnat för ögonen" på honom. Han hade jämväl av stöten blivit något virrig samt, samtidigt som han erhållit stöten, liksom instinktivt för att värja sig, sträckt ut sin högra hand, varvid han iakttagit, att han med handen träffat någon person, men hade han icke iakttagit, huruvida det varit en polisman eller annan person, han träffat med handen Skoutelsky hade sålunda icke avsiktligt utdelat något slag eller någon stöt emot någon viss person; och hade han icke heller vid tillfället haft handen knuten. Omedelbart härpå hade Skoutelsky känt, att han blivit fasttagen av en eller flera personer, men hade han icke lagt märke till, huruvida det varit polismän eller civila personer, som fasttagit honom. Emellertid hade Skoutelsky av den eller de personer, som fasttagit honom, blivit nedtryckt mot marken. Då Skoutelsky kort härpå åter rests upp, hade han iakttagit, att det varit två polismän i uniform, som fasthållit honom. Polismännen hade hållit hårt i Skoutelskys kläder, så att kläderna stramat, varför Skoutelsky "krängt" något på sig för att bliva ledigare, men hade han icke satt sig till något motstånd. Skoutelsky hade även vid tillfället tappat

sin hatt, som han dock genast tagit upp. Härpå hade Skoutelsky av polismän förts från platsen.

Skoutelsky, som å detektivstationen satts i tillfälle att se kommissarien Vestling och överkonstapeln Borg, förklarade sig icke igenkänna dem såsom varande de polismän, som fasttagit honom. Därjämte förklarade Skoutelsky, att han icke vore så stark, att han kunnat tilldela överkonstapeln Borg en så kraftig stöt, att någon smärta eller annan skada därav kunnat uppstå; och ville han icke tro, att han tilldelat Borg något kraftigt slag eller stöt. I alla händelser hade Skoutelsky icke haft handen knuten, då han sträckt ut densamma; och hade han därvid med handens ytterkant träffat någon person.

Vidare uppgav Skoutelsky, att han, kort efter det han förts från platsen för anhållandet, förmärkt smärta och ett mindre sår i huvudet, varaf han fått den uppfattningen, att han vid något tillfälle å Gustaf Adolfs torg erhållit ett slag i huvudet, men visste han icke, när detta skett, eller av vem han erhållit slaget.

Kommissarien Vestling och överkonstapeln Borg hava med anledning av Skoutelskys uppgifter om, att han endast sträckt ut sin hand och icke avsiktligen utdelat något slag eller stöt, förklarat, att Skoutelskys försök att efter stötens utdelande och efter anhållandet söka slita sig lös och undkomma, tydligen gåve vid handen, att Skoutelsky varit medveten om, att han misshandlat Borg.

Med anledning av vad sålunda mot Skoutelsky förekommit, har han häktats onsdagen den 6 innevarande juni klockan 8.40 eftermiddagen.

Om sig har Skoutelsky uppgivit, att han är född den 18 maj 1889 i staden Petrokow i Ryska Polen, son till handlanden Issak Skoutelsky och dennes hustru Klara, född Gerber, ogift och hemmahörande i födelsestaden samt senast boende i huset n:r 11 vid Karlsviksgatan, 4 trappor upp, hos Hamberg.

Skoutelsky innehade vid anhållandet ett för honom av ryska legationen i Bern, Schweiz, utfärdat tillfälligt pass, gällande till den 15 innevarande juni, genom vilket pass Skoutelskys identitet torde få anses fastställd. Stockholm som ovan.

Eric Hallgren